

Labirintus és Ariadné fonala

A 27. szegedi nyári tárlat rendezője: Szuromi Pál

– Soha ennyi műtárgyat nem kellett még elhelyezni a Horváth Mihály utcai Képtárban. A több mint két és fél száz alkotás nem is fért el máshogy, csak paravánok labirintusán. Mondhatjuk, ez a kiállítás koncepciója is – nem ártnak az intim terek a műveknek.

A rendezés elvei tehát részint alkalmazkodtak az anyag nagy mennyiségéhez, részint pedig minőségi szempontokat vettem figyelembe. Mind a három szinten *igyekeztem kiemelni* az általam legszívnvonalasabbnak ítélt műveket, hangsúlyt adtam azáltal, hogy állványokra helyeztem, vagy nagyobb teret biztosítottam számukra. Arra nemigen volt mód, hogy karakteresen végigvigyek egy-egy stílárís vonulatot, irányzatot. A 8–10 évvel ezelőtti nagyon határozott konstruktivista törekvések mostanra szinte eltűntek, s az *egész tárlat karakterét egyfajta stílárís realizmus és gesztus szintű szűrrealizmus jellemzi*. Kevés az olyan hiteles mű – mint például Kovács Péter alkotása –, amelyen tetten érhető több évtized alkotói folyamata, az, miként válik egy valós élményből, gondolati indíttatásból vonal-genezis.

– A nyári tárlat *értékes analógiákkal szolgál* a Móra Ferenc Múzeumban látható, a Pécsi Modern Képtár 50-es, 60-as évek hazai festészetéből válogatott anyagával. A 30–40 éves törekvések ma is megtalálhatók, csak erőtlenebbül, hangsúlytalanabban. Az *akkori extremitás mára szürke középszerré lett*. A sok nagyméretű festmény láttán – pedig két méterben határoztuk meg a méreteket – felvetődik bennem a kérdés, mi ennek az oka? Van-e köze a műfajok közötti átjárhatóságnak, vagy másutt kell keresni az indíttatást. Úgy érzem, a *festők egy része elbizonytalanodott, s úgy érzi, hogy ebből az alárendeltségi élményből a megalománia fogja kirángatni*. Uralni akarja a teret, maga akar teret alkotni.

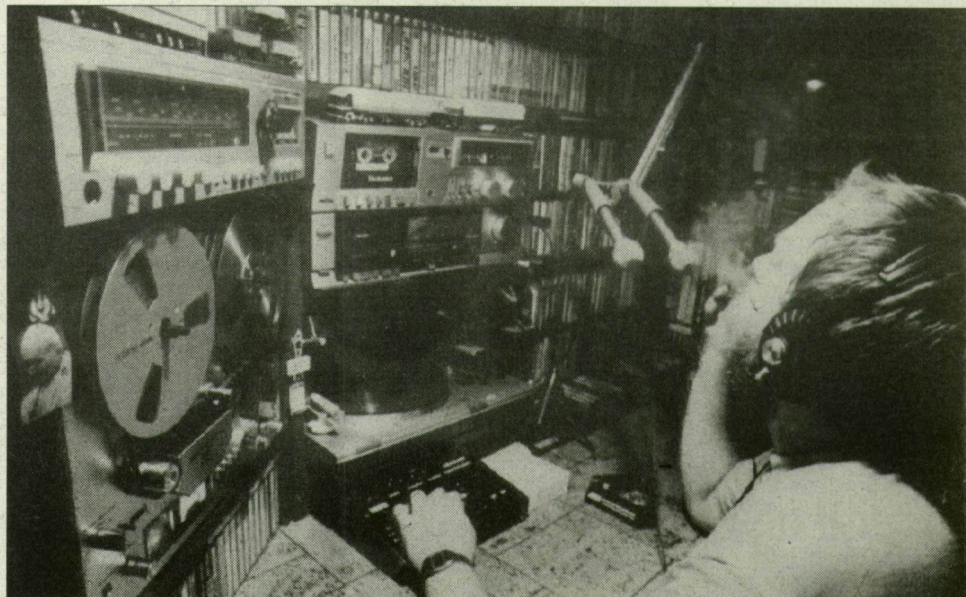
– Az ember rendezés közben óhatatlanul szembesül a minőséggel. Jót tett e mostani tárlatnak a négyévi szünet. Igazán kiemelkedő, a magyar képzőművészet történetébe mérföldkövet teremtő alkotások ugyan nincsenek, *viszont jó művek, amelyekért érdemes eljönni a Képtárba, szép számmal akadnak*.

T. L.

Nem kereskedelmi, nem néptanító, hanem...

Konvoj Kamionos Kalózkodó

Valószínűleg kevesen kapják fel a fejüket a szegediek közül a név hallatán, pedig néhány éve itt működött ez a rádió. De kérdezzenek meg egy kamionost. Minden bizonyonnyal felcsillan a szeme, ugyanis az országút vándorai közt fogalomnak számít a 3K. Azt azonban a néhány beavatotton kívül senki sem tudta, hogy ki állt az adások mögött. Mindössze egyetlen ember működtette a kalózkodót, akinek azonban – kérését tiszteletben tartva – inkognitóját megőrizték. Használjuk inkább azt a nevet, ahogy a műsorokban bemutatkozott: ő a Jó Öreg Szent.

FOTÓ: SCHMIDT ANDREA

– Mielőtt valaki „rendőrért kiáltana”, gyorsan leszögezzük, hogy a 3K a szó hagyományos értelmében nem volt kalózárdió.

– Az éter hullámai helyett kazettákat használtunk. Az adó kizárólag a kamionosoknak szólt, s ők a nagyvilágban bolyongva olyan helyeken járnak, ahol a nagy teljesítményű adókat sem lehet már fogni, így a kényszerültem rá a kazettán való terjesztésre.

– Ettől függetlenül *rendes műsorok készültek*.

– Igyekeztem olyan muzsikákat összeválogatni, melyek hallgatása közben gyorsabban fognak a kilométerek. A zenei részen kívül nagyon fontos volt, hogy miről szövegeltem a számok közt. A kamionosok külön világot alkotnak, rengeteg tévhit terjed róluk, sokan nem szeretik őket. Van néhány kamionos barátom, s talán büszkélkedhetem azzal, hogy ismerem a problémáikat, a családnélküliséget, a csavargóéletet – ezekhez a gondokhoz kapcsolódott a összekötő szöveg.

– Hogyan kezdődött a kalózkodó története?

– Elég banálisan, tulajdonképpen egy születésnap ajándék indította el a 3K-t. Nagy gondban voltam, hogy mit vegyek kamionos barátomnak. Végül kisütöttem, hogy összegyűjtöm neki egy kazettára azokat a számokat, melyek az autózásról, csavargásról és bolyongásról szólnak. Azonban ezek a nóták is elfogytak egyszer, s akkor csináltam egy műsort, mintha rádió lenne. Az átadás után olyan jól sült el, hogy egész sorozat lett belőle.

– Érdekes történetet hallottam az első jelentkezésről...

– A barátom, Zöldy Péter – akit a kamionosok és a CB-s haverjai csak Ördögnek hívnak – megkapta ezt a kazettát, azzal a feltétellel, hogy csak külföldön teheti be a magnóba. Az egyik balkáni határnál „beszorult”, éppen vámossztrájk volt, és a kényszerpihenő alatt eszébe jutott az „ördögös” ötlet: letekerte a kamion ablakát és betette a kazettát. Amíg a befűzőszalag megtette kötelességét, addig bezárta a

kamiont és jó messzire elszélt. Néhány perc múlva megszólalt a Konvoj című film zenéjéből készült szignál, ilyesmi szöveggel, hogy ez az első kamionos kalózkodó, ezt hallgassátok. Pillanatok alatt felbolydult a parkoló, hiszen távol az ottontól a magyar szó hallatán mindenki széttekerte rádióján az állomáskeresőt. Természetesen nem találták meg, Péter is csak később árulta el, hogy kazettáról megy a műsor.

– Titoktartási fogadalomról is hallottam...

– Egy régi Cliff Richard-film kapcsán – ahol Cliff titokzatos énekest alakított – jutott eszembe, hogy „beszélő nevem” legyen, így lettem a Jó Öreg Szent. Pétert pedig megesketttem, hogy el ne árulja senkinek, ki is vagyok valójában. Ennek köszönhetően aztán egész érdekes történeteket hallottam, a legkedvesebb szerint az Öreg Szent egy Amerikába disszidált ember, aki ott kamionozott, megszede magát, majd hazajött, most pedig ontja a sztorikat és a jó zenéket.

– A valóság jóval prózaibb ennél. – A JATE-n vagyok technikus, pillanatnyilag a felvételik számítógépes feldolgozásával foglalkozom. Ez gondolom elég prózai.

– Jó néhány évig működött a kalózkodó, sikeres volt, egyre többen hallgatták. Végül ez okozta a vesztét is, hiszen alaposan kinőtte magát a kezdeti ajándékkazetta-akció. Nemsokára talán lesz média-törvényünk. Újjáéled a 3K?

– A népszerűséggel kapcsolatban megemlítek egy érdekességet, amire nagyon büszke vagyok: a kalózkodó kazettáiról is készült kalózmásolat. A 3K ugyan még érádió maximálisan törődött a folytatáson. Ne vegye tőlem senki nagyképűségnek, de ez a rádió maximálisan törődött a hallgatóival. Nem volt kereskedelmi, nem volt néptanító jellegű, egész egyszerűen – mostmár így mondom, hisz a végén a taxisok is kértek belőle – az útonlövőknek szólt, emberi hangon.

TAKÁCS VIKTOR

Iskolaportré 1.

Lyon – Collège du Tonkin

A név senkit ne tévesszen meg, nem kollégiumról van szó, a francia felső tagozatos iskolák általános neve: collège. Ennek kapcsán hadd ejtsek néhány szót a francia iskolarendszerről, mely meglehetősen különbözik a magyartól. Előjáróban azonban szeretném hangsúlyozni, hogy információimat az iskola tanáraitól kaptam, továbbá, hogy nem „a” francia iskoláról fogok írni, hanem egy, a címben megjelölről. Kérem, hogy általános következtetést ebből ne vonjanak le.

A francia iskolákban a tanítás hatéves korból kezdődik egy előkészítő évvel, ezt követi a négy alsó osztály. A felső tagozat helyileg és szervezetiileg is teljesen független az alsótól, ide 11–15 éves korukig járnak a gyerekek. Az osztályok számozása a magyartól eltérő: a felső tagozatra a 6–3. osztályosok járnak. Harmadik osztály (tehát a mi 8. osztályunk) végén a gyerekek záróvizsgát tesznek anyanyelvűből, történelem-földrajzból és matematikából, de a továbbtanulás szempontjából ennek nincs jelentősége. Egyéb vizsgájuk a négy év során nincs. Ezt követően mehetnek gimnáziumba vagy szakközépiskolába, ez utóbbi keretén belül működik a kétéves szakmunkásképző is. A gimnázium harmadik éve az úgynevezett végzős szakasz. Aki nem akar érettségizni, vagy addigi ta-

Talán nem szentségtörés, ha a nyár kellős közepén iskoláról írok. Mentségemre szolgáljon, hogy egy úttörő kezdeményezés résztvevője voltam. A magyar-francia kulturális kapcsolatok egyre bővülő skáláján a francia kormány által meghirdetett ösztöndíjak között az idén szerepelt először francia iskolában eltölthető idő. Ez már önmagában is azért számított különlegességgnek, mert – eddigi tapasztalataim szerint – a francia iskolarendszer meglehetősen zárt, idegent nem szívesen fogadnak. Élve a kivételes lehetőséggel, május közepétől négy hetet töltöttem a címben szereplő iskolában.

nulmányi előmenetele alapján nem javasolják, itt befejezheti tanulmányait. A gimnázium utolsó éve az érettségire felkészítő év, ide már csak a jobbakk juthatnak el. Egy francia gyerek 19 éves korára szerezhet érettségi bizonyítványt, s ezt követően iratkozhat be – felvételi vizsga nélkül – valamely felsőoktatási intézménybe.

Az általános iskola felső tagozatán (collège) a tanítás szeptember közepétől július közepéig tart. Természetesen a szünet több, mint nálunk: őszi szünet (Mindenszentek körül) egy hét, tavaszi szünet (április közepétől) két hét. Ennek ellenére – ottani kollégáim véleménye szerint – a gyerekek május vége felé már nagyon fáradtak.

Csakúgy, mint nálunk, a tanítási hét öt munkanapból áll. Minden „college” egy-egy körzeti akadémiához tartozik, amely eldönti, hogy a szerda vagy a szombat legyen-e a szabnap. Ennek azért van jelen-

tősége, mert a francia állami oktatásban nincs hittanoktatás, tehát a heti szabnapon lehetőséget biztosítanak a szülőknek, hogy elvihessék gyermekeiket a számukra megfelelő vallási felekezeti hitoktatására. Lyon körzetében szombat ez a szabnap, de Franciaországban a szerda az általános.

A Collège du Tonkin Lyon – Franciaország második legnagyobb városa – egyik elővárosában található. Az iskola az új városrésze építészetiileg nagyon jól beilleszkedik, modern, tágas, világos, az oktatás követelményeinek maximálisan megfelelő épület, melyet kilenc éve adtak át rendeltetésének. A tantermeken és az iskola működéséhez szükséges helyiségeken kívül nagy könyvtár, hangversenyterem és úgynevezett közösségi helyiség is van, melyet nem csak a tanulók használnak, hanem a környék lakói is.

Maga az iskola – francia mérték szerint – átlagosnak

mondható. A kb. 450 gyerekkel 40 pedagógus foglalkozik. Egy igazgató és egy helyettes van – ők természetesen férfiak. A tantestület kb. 90 százaléka nő. Ottani kollégáim szerint azért, mert a pedagógusokat rosszul fizetik – ez az állítás mintha visszaköszönné. Egy barátom mondását sajnos igazoltnak látom: egy hivatás akkor veszíti el a társadalom megbecsülését, amikor elnőiesedik. (Merthogy a nők kevesebb fizetéssel is beérik.) A college tanárainak fizetése 8–14 ezer frank között mozog a tanítással eltöltött évek függvényében. Viszonyításul néhány adat: egy úgynevezett francia kenyér – baguette – 3 frank, 1 liter tej 6–9, egy kerek camembert sajt 10, 1 liter asztali bor szintén 10 frank, 1 liter benzin 5,3 frank, egy metrő- és buszjegy Lyonban 7 (!) frank. (Párizsban ugyanez 3,8.) Egy jó mérnöki fizetés elérheti a 22–24 ezer frankot!

A felső tagozatos tanárok kötelező heti óraszámja 18. Túlórára nem kötelezhetők, de önként vállalhatnak. Ha egy kolléga hiányzik és nincs önkéntes helyettesítő, akkor a gyerekek az egész nap működő könyvtárban töltik el az időt, ahol meglepően csendesen és kulturáltan viselkednek.

(Folytatjuk.)

Laczik Tóth Magdolna,
Rókus I. Sz.
Általános Iskola

Fontos Sándor emlékezete

Fontos Sándor: Jákob és az angyal

Másfél esztendővel ezelőtt halt meg a szegedi képzőművész egyik legszeretetremlőbb személyisége, Fontos Sándor. A Szeged környéki őszibarackosok, akácosok dűlőutak, tanya-udvarok közül indult el, hogy kemény munkával, a tanyai tanítók státusából a festőművészek közé küzdje föl magát. Talán senki nem ismerte tőle jobban azt a tájat, amelyről annyi megható képet festett. Nem leképezője volt a természeti jelenségeknek, hanem a lényegét kutatta, azokat az erővonalakat, azokat a színharmóniákat, azokat a hangulatokat, amelyek együtt jelentik e vidék természeti csodáját. De nem elégedett meg a mesterségnek e népszerű művelésével. A parasztemberek között élve jelentős élményt kapott abból az érzélemvilágból, népi mitológiából, folklorisztikus hagyományból, amelyet élete utolsó évtizedeiben képekké igyekezett formálni. A Juhász Gyula Művelődési Központban tegnap megnyílt emlékkiállítás falat emel az elmúlásnak, figyelmeztet mindannyiunkat azokra az értékekre, amelyek immár mindannyiunké.